

1 Portret Jana Potockiego

Anton Graff (Winterthur 1736 – Drezno 1813)

olej, płótno, 66 x 55 cm, owal w prostokącie

na odwrocie papierowa naklejka (koniec XIX w.?) z napisem: *Jan Potocki/ Syn Józefa Krajczego*

W. Kor. i Teresy Ossolińskiej/ podróżnik i kartograf/ Ojciec Alfreda i Artura Potockich

nr inw. ZKW-dep. FTS/759

Jan Potocki (1761–1815), syn Józefa i Anny Teresy z Ossolińskich, podróżnik, uczonec i pisarz; autor naukowych opracowań z historii Słowiańszczyzny, archeologii, lingwistyki oraz powieści *Rękopis znaleziony w Saragossie*. Jego pierwszą żoną była Julia Lubomirska, córka Stanisława i Izabeli z Czartoryskich.

Obraz kupiony jako przypisywany Antonowi Graffowi ma wszelkie cechy stylu tego malarza i jest bez wątplenia autorskim dziełem. O istnieniu portretu Jana Potockiego pędzla Graffa nie było dotąd wiadomo. Nie odnotowywał go w monografii artysty Ekhart Berckenhagen (Berckenhagen 1967) ani Andrzej Ryszkiewicz w artykule o polskich portretach Graffa, gdzie wymienia nie tylko dzieła zachowane, ale i te wzmiankowane w źródłach (Ryszkiewicz 1969).

Portret jest bliski stylistycznie znakomitemu wizerunkowi Stanisława Kostki Potockiego w Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, sygnowanemu i datowanemu: *A. Graff pinx. Carlsbad 1785* (ol., pł., 66 x 55 cm, nr inw. 1747). Jan Potocki przebywał w tym samym czasie w Karlsbadzie wraz ze Stanisławem Kostką, jego i swoją teściową, Izabelą z Czartoryskich Lubomirską, i innymi osobami. Z listów Stanisława Kostki do żony Aleksandry z Lubomirskich wiadomo, że Graff wykonał tam dla Jana Potockiego rysunkowy portret Izabeli Lubomirskiej (Ryszkiewicz 1969, s. 410). Być może powstał wówczas również szkic do portretu Jana. Sam portret musiał zostać namalowany później, bowiem Potocki przedstawiony jest z Orderem Orła Białego, otrzymanym w 1788.

Obraz pochodzi najpewniej z kolekcji Potockich w Łańcucie i jest tożsamy z portretem widocznym na zdjęciu wnętrza Korytarza Białego łańcuckiego zamku, z lat 20. lub 30. XX w. W inwentarzu Łańcuta z 1862 odnotowany jest jako: *Jan Potocki, czarny ubiór*, bez podania autora (zob. Cholewianka-Kruszyńska 2011, s. 116–117 i il. 3).

W Lwowskiej Narodowej Galerii Sztuki przechowywana jest niewysokiej klasy kopia olejna z końca XVIII lub początku XIX w., niegdyś własność Izabeli z Czartoryskich Lubomirskiej, następnie w Muzeum Lubomirskich we Lwowie (*Początki Muzeum Lubomirskich* 2008, nr 69). Wersja miniaturowa portretu jest własnością Muzeum Narodowego w Warszawie (nr inw. MIN 446). Według tego wizerunku wykonany został także miedzioryt Antona Teplara z serii *Wizerunki znakomitych ludzi w Polsce...*, wyd. K. Prek, Kraków–Wiedeń 1829–1833 (Rastawiecki 1886, s. 288, nr 289).

Historia: prawdopodobnie własność teściowej portretowanego, Izabeli z Czartoryskich Lubomirskiej; prawdopodobnie własność jej prawnuka, Alfreda Józefa Potockiego w Łańcucie (gdzie notowany 1869); prawdopodobnie 1944 wywieziony z Łańcuta do Austrii przez

jego wnuka, Alfreda Antoniego Potockiego; 8 grudnia 2011 na aukcji Sotheby's, Londyn, nr 257; następnie F. Baulme Fine Arts, skąd kupiony 21 grudnia 2011 przez Fundację Teresy Sahakian przy Zamku Królewskim w Warszawie.

Literatura: Juszczak, Małachowicz 2013, nr 494.



Malarstwo

2 Model Świata

Hermann Hahn, Gdańsk, 1604

olej i tempera na desce, 62,2 x 87,7 cm

monogram z datą na dole pośrodku: *h:H · Aō 1604*

nr inw. ZKW-dep. FTS/764/ab

